ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

8. prosince 2011 *

Ve věci C-272/09 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora, podaný dne 15. července 2009,

KME Germany AG, dříve KM Europa Metal AG, se sídlem v Osnabrücku (Německo),

KME France SAS, dříve Tréfimétaux SA, se sídlem v Courbevoie (Francie),

KME Italy SpA, dříve Europa Metalli SpA, se sídlem ve Florencii (Itálie),

zastoupené M. Siragusou, avvocato, A. Wincklerem, avocat, G. C. Rizzou, avvocato, T. Grafem, advokat, a M. Piergiovannim, avvocato,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelky),

* Jednací jazyk: angličtina.

přičemž další účastnicí řízení je:

Evropská komise, zastoupená E. Gippini Fournierem a J. Bourkem, jako zmocněnci, ve spolupráci s C. Thomasem, solicitor, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení J. N. Cunha Rodrigues, předseda senátu, U. Lõhmus, A. Rosas (zpravodaj), A. Ó Caoimh a A. Arabadžev, soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,
vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 6. října 2010,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 10. února 2011,

vydává tento

Rozsudek

1 Svým kasačním opravným prostředkem se společnosti KME Germany AG, dříve KM Europa Metal AG, KME France SAS, dříve Tréfimétaux SA a KME Italy SpA, dříve Europa Metalli SpA (dále jen dohromady „skupina KME“) domáhají zrušení rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství (nyní Tribunál) ze dne 6. května 2009, KME Germany a další v. Komise (T-127/04, Sb. rozh. s. II-1167, dále jen „napadený rozsudek“), jímž Tribunál zamítl jejich návrh směřující ke zrušení nebo snížení výše pokut, které jim byly uloženy na základě čl. 2 písm. c) až e) rozhodnutí Komise K(2003) 4820 v konečném znění ze dne 16. prosince 2003 v řízení podle článku [81 ES] a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/E-1/38. 240 – Průmyslové trubky) (dále jen „sporné rozhodnutí“).

Právní rámec

2 Článek 15 odst. 2 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, první nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), stanoví:

„Komise může podnikům nebo sdružením podniků uložit rozhodnutím pokuty ve výši od 1000 do 1 000 000 zúčtovacích jednotek nebo v částce tuto výši přesahující, ale nepřesahující 10 % obratu dosaženého v předchozím účetním roce všemi podniky,

které se na porušení [protiprávním jednání] podílely, a pokud úmyslně nebo z nedbalosti:

a) poruší čl. [81]odst. 1 [ES] a článek [82 ES], nebo

b) poruší povinnosti uložené podle čl. 8 odst. 1.

Při stanovení výše pokuty se bere v úvahu závažnost a trvání daného porušení [protiprávního jednání]."

3 Článek 17 nařízení č. 17 stanovil:

„Soudní dvůr má neomezenou pravomoc ve smyslu článku [229 ES] přezkoumat rozhodnutí, jimiž Komise stanovila pokutu nebo penále; Soudní dvůr může uložené pokuty nebo penále zrušit, snížit nebo zvýšit."

4 Nařízení č. 17 bylo zrušeno a nahrazeno nařízením Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205), které se použije od ode dne 1. května 2004. Článek 31 tohoto nařízení odpovídá článku 17 nařízení č. 17.

5 Sdělení Komise, nazvané „Pokyny o metodě stanovování pokut [uložených] podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO" (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3; Zvl. vyd. 08/01, s. 171, dále jen „pokyny"), které se uplatnilo v době přijetí napadeného rozhodnutí, ve své preambuli uvádělo:

„Zásady uvedené v [...] pokynech by měly zajistit průhlednost a nestrannost rozhodnutí Komise, co se týče podniků i Soudního dvora, při zachování volnosti rozhodování svěřené Komisi příslušnými právními předpisy udělovat pokuty v rozsahu 10 % celkového obratu. Tato volnost se však musí řídit koherentní a nediskriminační politikou, která je v souladu s cíli sledovanými při ukládání sankcí za porušování pravidel hospodářské soutěže.

Nová metoda stanovování výše pokuty se bude řídit následujícími pravidly, která vycházejí ze základní částky, jež bude zvýšena s ohledem na přitěžující okolnosti, nebo snížena s ohledem na polehčující okolnosti."

6 Bod 1 pokynů uvádí, že „[tato] základní částka se stanoví podle závažnosti a délky protiprávního jednání, což jsou jediná kritéria uvedená v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17."

7 Co se závažnosti týče, bod 1 A pokynů stanoví, že při hodnocení kritéria závažnosti protiprávního jednání je třeba brát v úvahu jeho povahu, skutečný dopad na trh, pokud jej lze měřit, a velikost relevantního zeměpisného trhu. Protiprávní jednání se tak zařadí do jedné ze tří kategorií: méně závažná protiprávní jednání, závažná protiprávní jednání a velmi závažná protiprávní jednání.

8 Podle pokynů jsou velmi závažnými protiprávními jednáními zejména horizontální omezení, jako jsou „cenové kartely" a kvóty podílů na trhu. Předpokládaná základní částka pokuty je „nad 20 milionů [eur]". Pokyny stanoví nutnost tuto základní částku diferencovat za účelem zohlednění povahy spáchaného protiprávního jednání,

skutečné hospodářské schopnosti původců protiprávních jednání způsobit významnou škodu jiným hospodářským subjektům, zejména pak spotřebitelům, odrazujícího účinku pokuty, jakož i právních a ekonomických znalostí a infrastruktur podniků, které jim umožňují rozpoznat protiprávní povahu jejich chování. Pokyny rovněž upřesňují, že by v případech, kdy se protiprávní jednání týká několika podniků, mohlo být nezbytné vzít v úvahu specifickou váhu, a tedy skutečný dopad protiprávního jednání každého podniku na hospodářskou soutěž, zejména pokud existuje značný nepoměr ve velikosti podniků, které se dopustily protiprávního jednání stejného typu.

9 Pokud jde o dobu trvání protiprávního jednání, pokyny rozlišují krátkodobá protiprávní jednání, která jsou obecně kratší než jeden rok, střednědobá protiprávní jednání, jež obecně trvají jeden až pět roků a dlouhodobá protiprávní jednání, která obecně přesahují pět roků. Co se týče posledně uvedených protiprávních jednání, pokyny stanoví další zvýšení pokuty, které lze za každý rok tohoto jednání stanovit ve výši 10 % z částky určené podle závažnosti protiprávního jednání. Pokyny v případě dlouhodobých protiprávních jednání stanoví další navýšení pokuty, aby bylo účinně sankcionováno omezení hospodářské soutěže, které dlouhodobě poškozovalo spotřebitele, a aby tak podniky měly větší snahu toto jednání oznamovat nebo spolupracovat s Komisí.

10 Podle bodu 2 pokynů lze základní částku pokuty zvýšit v případě takových přitěžujících okolností, jako je zejména opakování protiprávního jednání stejného typu spáchané týmž podnikem nebo podniky. Podle bodu 3 uvedených pokynů lze danou základní částku snížit v případě zvláštních polehčujících okolností takových, jako jsou výlučně pasivní nebo následovnická role podniku při protiprávním jednání, faktické neprovádění dohod nebo účinná spolupráce podniku při řízení nad rámec působnosti sdělení Komise o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod (Úř. věst. 1996, C 207, s. 4, dále jen „sdělení o spolupráci“).

11 Od 1. září 2006 byly pokyny nahrazeny pokyny pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (Úř. věst. 2006, C 210, s. 2).

12 Sdělení o spolupráci vymezuje podmínky, za nichž mohou být podniky, které s Komisí v průběhu jejího šetření kartelové dohody spolupracují, osvobozeny od pokut nebo být oprávněny ke snížení pokuty, kterou by jinak musely zaplatit. Podle bodu B uvedeného sdělení má nárok na snížení pokuty přinejmenším o 75 % z částky pokuty nebo na úplné neuložení pokuty zejména podnik, který kartelovou dohodu Komisi oznámil před tím, než Komise provedla šetření, aniž měl k dispozici dostatečné informace k prokázání existence oznámené kartelové dohody, nebo podnik, který jako první poskytne určující důkazy o existenci této dohody. Podle bodu D uvedeného sdělení může mít podnik nárok na 10 % až 50 % snížení výše pokuty, zejména poskytl-li před odesláním oznámení námitek Komisi informace, dokumenty nebo jiné důkazy, které přispívají k prokázání existence protiprávního jednání.

13 Sdělení o spolupráci bylo ode dne 14. února 2002 nahrazeno oznámením Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. 2002, C 45, s. 3; Zvl. vyd. 08/02, s. 155). Komise však v projednávaném případě uplatnila sdělení o spolupráci, jelikož podniky se při spolupráci s ní řídily tímto sdělením.

Skutečnosti předcházející sporu

14 Navrhovatelky se podílely s dalšími podniky, a to Wieland Werke AG, jakož i Outokumpu Oyj a Outokumpu Copper Products Oy (dále jen dohromady skupina

„Outokumpu“), vyrábějícími polotovary z mědi a slitin mědi na kartelové dohodě s cílem určit ceny a rozdělit si trhy v odvětví průmyslových trubek; konkrétně trubek z mědi dodávaných ve válcovém vinutí nebo na kotoučích.

15 Po kontrolách a šetřeních Komise přijala dne 16. prosince 2003 sporné rozhodnutí, jehož shrnutí je zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie* ze dne 28. dubna 2004 (Úř. věst. L 125, s. 50).

16 Pro účely projednávaného kasačního opravného prostředku jsou relevantní následující body napadeného rozsudku, ve kterých Tribunál shrnul část sporného rozhodnutí vztahující se k výpočtu pokuty:

„11 Pokud jde zaprvé o stanovení výchozí částky pokuty, Komise měla za to, že protiprávní jednání, které spočívalo hlavně v určení cen a rozdělení trhů, bylo svou povahou velmi závažné (bod 294 odůvodnění [sporného] rozhodnutí).

12 K určení závažnosti protiprávního jednání Komise vzala rovněž v úvahu skutečnost, že kartel měl dopad na celé území Evropského hospodářského prostoru (EHP) (bod 316 odůvodnění [sporného] rozhodnutí). Komise dále zkoumala skutečné účinky protiprávního jednání a shledala, že kartelová dohoda ‚celkově měla dopad na trh‘ (bod 314 odůvodnění [sporného] rozhodnutí).

[…]

14 Nakonec Komise ještě v rámci určování závažnosti protiprávního jednání zohlednila skutečnost, že trh s měděnými průmyslovými trubkami je rozsáhlým odvětvím, jehož hodnota, pokud jde o EHP, byla odhadnuta na 288 milionů eur (bod 318 odůvodnění [sporného] rozhodnutí).

15 S ohledem na všechny tyto skutečnosti Komise dospěla k závěru, že dotčené protiprávní jednání je nutno považovat za velmi závažné (bod 320 odůvodnění [sporného] rozhodnutí).

[…]

19 Začtvrté Komise kvalifikovala dobu trvání protiprávního jednání, které trvalo od 3. května 1988 do 22. března 2001, jako ‚dlouhou'. Komise proto považovala za vhodné zvýšit výchozí částky pokut uložených dotyčným podnikům o 10 % za každý rok trvání jejich účasti v kartelu. […]

[…]

21 Zašesté Komise v souvislosti s polehčujícími okolnostmi uvedla, že bez spolupráce se společností Outokumpu by se jí podařilo prokázat protiprávní chování pouze za období čtyř let, a snížila proto základní částku její pokuty o 22,22 milionů eur, tak aby základní částka odpovídala pokutě, která by jí byla uložena za toto období (bod 386 odůvodnění [sporného] rozhodnutí).

22 Konečně zasedmé Komise na základě bodu D sdělení o spolupráci […] snížila částku pokuty pro společnost Outokumpu o 50 % pro společnost Wieland [Werke AG] o 20 % a pro skupinu KME o 30 % (body 402, 408 a 423 odůvodnění [sporného] rozhodnutí)."

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

17 Navrhovatelky uplatnily pět žalobních důvodů, které se všechny týkaly stanovení výše pokuty, jež jim byla uložena. Uvedené důvody vycházely z nedostatečného zohlednění skutečného dopadu kartelové dohody pro účely výpočtu výchozí částky pokuty,

neodpovídajícího vyhodnocení velikosti odvětví dotčeného protiprávním jednáním, nesprávného zvýšení výchozí částky pokuty z důvodu doby trvání protiprávního jednání, nezohlednění určitých polehčujících okolností a nedostatečného snížení částky pokuty na základě sdělení o spolupráci.

18 Tribunál každý z těchto žalobních důvodů i žalobu v plném rozsahu zamítl.

Návrhová žádání účastnic řízení

19 Svým kasačním opravným prostředkem skupina KME navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zrušil napadený rozsudek;

– v možném rozsahu a s ohledem na skutkové okolnosti uvedené před Soudním dvorem, částečně zrušil sporné rozhodnutí a snížil pokutu, která jí byla uložena;

– uložil Komisi náhradu nákladů tohoto řízení, jakož i řízení před Tribunálem nebo

– podpůrně zrušil napadený rozsudek, a to včetně uložení náhrady nákladů řízení Tribunálem k její tíži a věc Tribunálu vrátil.

20 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zamítl kasační opravný prostředek a

– uložil skupině KME náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

21 Skupina KME vznesla pět důvodů kasačního opravného prostředku vycházejících z několika nesprávných právních posouzení vztahujících se k dopadu protiprávního jednání na trh, zohlednění obratu, době trvání protiprávního jednání, jakož i spolupráci navrhovatelek a závěrem k porušení práva na účinnou soudní ochranu.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z několika nesprávných právních posouzení vztahujících se k dopadu protiprávního jednání na trh

Argumentace účastnic řízení

22 Navrhovatelky uvádí, že jejich první důvod kasačního opravného prostředku se vztahuje k bodům 60 až 74 napadeného rozsudku. Těmto bodům předchází shrnutí argumentů účastnic řízení a postoj Tribunálu k přípustnosti některých argumentů a dvě nové zprávy o hospodaření, které navrhovatelky předložily za účelem prokázání neexistence skutečného dopadu protiprávního jednání na trh, přičemž Tribunál v bodě 59 napadeného rozsudku dospěl k závěru, že uvedené zprávy o hospodaření jsou přípustné.

23 Body 60 až 74 napadeného rozsudku zní následovně:

„60 Pokud jde o opodstatněnost tohoto žalobního důvodu, je třeba poukázat na skutečnost, že žalobkyně jeho prostřednictvím zpochybňují jak vyhodnocení závažnosti protiprávního jednání provedené Komisí […], tak rozdílné zacházení, které Komise provedla podle podílů dotyčných podniků na trhu […].

61 Pokud jde nejprve o rozdílné zacházení s dotčenými podniky, v odůvodnění, které v této souvislosti Komise ve [sporném] rozhodnutí uvedla, je zmiňován zejména zájem na tom, aby bylo přihlédnuto ke ‚konkrétní váze každého podniku, a tím i ke skutečnému dopadu jeho protiprávního chování na hospodářskou soutěž' (bod 322 odůvodnění [sporného] rozhodnutí). Je však třeba zdůraznit, že k rozdílnému zacházení podle podílů na dotčeném trhu, jaké je popsáno v bodech 326 až 329 odůvodnění [sporného] rozhodnutí, je Komise oprávněna přistoupit i bez důkazu o skutečném dopadu protiprávního jednání na trh.

62 Z judikatury totiž vyplývá, že podíl každého z dotyčných podniků na trhu, na němž došlo k omezujícímu jednání, je objektivním hlediskem, které udává spravedlivou míru odpovědnosti každého z nich pokud jde o potenciální škodlivost uvedeného jednání pro řádný průběh hospodářské soutěže (viz v tomto smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 29. dubna 2004, Tokai Carbon a další v. Komise, T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Recueil, s. II-1181, bod 197).

63 Stejně tak je třeba uvést, pokud jde o posouzení závažnosti protiprávního jednání, že i když Komise neprokázala, že by kartelové dohoda měla skutečný dopad na trh, nemá to vliv na kvalifikaci protiprávního jednání jako ‚velmi závažného', a tudíž ani na výši pokuty.

64 V tomto ohledu je nutno konstatovat, že ze systému Společenství v oblasti sankcí za porušení pravidel hospodářské soutěže, tak jak byl zaveden nařízením č. 17 a vyložen judikaturou, vyplývá, že kartelové dohody zasluhují již z důvodu své povahy ukládání přísnějších pokut. Jejich případný skutečný dopad na trh, zejména otázka, nakolik omezení hospodářské soutěže vedlo k vyšší ceně na trhu, než jaká by převládala, kdyby ke kartelu nedošlo, není rozhodujícím kritériem pro určení úrovně pokut (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 7. června 1983, Musique Diffusion française a další v. Komise, 100/80 až 103/80, Recueil, s. 1825, body 120 a 129; ze dne 17. července 1997, Ferriere Nord v. Komise, C-219/95 P, Recueil, s. I-4411, bod 33; ze dne 16. listopadu 2000, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, C-286/98 P, Recueil, s. I-9925, body 68 až 77, a ze dne 25. ledna 2007, Dalmine v. Komise, C-407/04 P, Sb. rozh. s. I-829, body 129 a 130; [výše uvedený] rozsudek Tokai Carbon a další v. Komise, bod 225; viz také stanovisko generálního advokáta J. Mischa předcházející rozsudku Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, Mo och Domsjö v. Komise, C-283/98 P, Recueil, s. I-9855, I-9858, body 95 až 101).

65 Dlužno dodat, že z pokynů vyplývá, že dohody či jednání ve vzájemné shodě, jejichž předmětem je tak jako v projednávané věci zejména stanovení cen a rozdělení zákazníků, mohou být kvalifikovány jako ‚velmi závažné' již na základě své povahy, aniž je nutné takové chování charakterizovat zvlášť pomocí dopadu či zeměpisného rozsahu. Tento závěr je potvrzen i skutečností, že zatímco se v popisu ‚závažných' protiprávních jednání výslovně hovoří o dopadu na trh a o účincích v rozsáhlých oblastech společného trhu, v popisu ‚velmi závažných' protiprávních jednání naopak není zmínka o žádném požadavku ohledně skutečného dopadu na trh či vzniku účinků v určité zeměpisné oblasti (rozsudek Tribunálu ze dne 25. října 2005, Groupe Danone v. Komise, T-38/02, Sb. rozh. s. II-4407, bod 150).

66 Jen pro úplnost, Tribunál má za to, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala skutečný dopad kartelové dohody na dotčený trh.

67 V této souvislosti je třeba zdůraznit, že předpoklad žalobkyň, podle něhož je Komise povinna, využije-li ke stanovení výše pokuty skutečný dopad kartelové dohody, vědecky prokázat existenci hmatatelného hospodářského dopadu na trh a příčinné souvislosti mezi dopadem a protiprávním jednáním, již byl v judikatuře odmítnut.

68 Tribunál již totiž opakovaně rozhodl, že skutečný dopad kartelové dohody na trh musí být považován za dostatečně prokázaný, pokud je Komise schopna poskytnout konkrétní a důvěryhodné údaje, které s přiměřenou pravděpodobností ukazují, že kartelová dohoda měla na trh dopad (viz zejména rozsudky Tribunálu [ze dne 18. července 2005,] Scandinavian Airlines System v. Komise, [T-241/01, Sb. rozh. s. II-2917], bod 122, ze dne 27. září 2006, Archer Daniels Midland v. Komise, T-59/02, Sb. rozh. s. II-3627, body 159 až 161; Jungbunzlauer v. Komise, T-43/02, Sb. rozh. s. II-3435, body 153 až 155; Archer Daniels Midland v. Komise, T-329/01, Sb. rozh. s. II-3255, body 176 až 178, a Roquette Frères v. Komise, T-322/01, Sb. rozh. s. II-3137, body 73 až 75).

69 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že žalobkyně nezpochybňovaly věcnou správnost skutkových zjištění popsaných v bodě 13 výše, na nichž Komise založila svůj závěr o existenci skutečného dopadu kartelové dohody na trh, a sice fakt, že v době, kdy bylo plnění koluzní dohody vlažnější, ceny klesaly a v ostatních obdobích výrazně rostly, dále uskutečňování systému výměny údajů o objemu prodeje a úrovni cen, výrazný celkový podíl všech účastnic kartelové dohody na trhu a skutečnost, že příslušné podíly jednotlivých účastnic kartelové dohody na trhu zůstaly po celou dobu trvání protiprávního jednání poměrně stabilní. Žalobkyně pouze uvedly, že tyto skutečnosti nedokazují, že by předmětné protiprávní jednání mělo skutečný dopad na trh.

70 Z judikatury přitom vyplývá, že je legitimní, aby Komise na základě údajů uvedených v předchozím bodě vyvodila, že protiprávní jednání mělo skutečný dopad na trh (v tomto smyslu viz [výše uvedené rozsudky Jungbunzlauer v. Komise, bod 159; Roquette Frères v. Komise, bod 78; ze dne 27. září 2006, Archer Daniels Midland v. Komise, T-59/02, bod 165; Archer Daniels Midland v. Komise, T-329/01, bod 181]; rozsudek Tribunálu ze dne 14. prosince 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich a další v. Komise, T-259/02 až T-264/02 a T-271/02, Sb. rozh. s. II-5169, body 285 až 287).

71 Pokud jde o argument žalobkyň, že spis obsahuje příklady neplnění koluzních dohod, je třeba poukázat na skutečnost, že dopad na trh nelze vyloučit pouze na základě toho, že dohody nebyly vždy účastnicemi kartelové dohody plněny (v tomto smyslu viz [výše uvedený] rozsudek Tribunálu Groupe Danone v. Komise, bod 148).

72 Argumenty, které žalobkyně staví na vlastním chování, rovněž nelze přijmout. Skutečné chování určitého podniku, tak jak ho sám tento podnik popisuje, je totiž pro účely hodnocení dopadu kartelové dohody na trh nerozhodné a přihlížet lze pouze k účinkům protiprávního jednání jako celku (rozsudky Tribunálu ze dne 9. července 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, T-224/00, Recueil, s. II-2597, bod 167). Stejně tak nelze Komisi vytýkat, že v bodě 303 odůvodnění [sporného] rozhodnutí konstatovala, že úvodní zpráva nemůže vyvrátit její závěry o skutečných dopadech protiprávního jednání na trh. Ekonometrická analýza, která je v ní obsažena, totiž pojednává pouze o číselných údajích týkajících se žalobkyň.

73 S ohledem na všechny předcházející úvahy je tedy třeba tento žalobní důvod zamítnout jako neopodstatněný.

74 V rámci své pravomoci provádět soudní přezkum v plné jurisdikci a ve světle předchozích úvah má dále Tribunál za to, že není namístě zpochybňovat způsob, jakým Komise posoudila výchozí částku pokuty určenou podle závažnosti."

24 Navrhovatelky tvrdí, že Tribunál napadený rozsudek odůvodnil nelogicky a neodpovídajícím způsobem a dopustil se nesprávného právního posouzení, když uvedl, že Komise byla při stanovení výchozí částky pokuty z důvodu závažnosti protiprávního jednání oprávněna zohlednit dopad kartelové dohody na relevantní trh, aniž byla povinna prokázat, že dohody skutečně takový dopad měly, a v každém případě, když tento dopad vyvodila z pouhých ukazatelů. Jelikož Tribunál kromě toho rozhodl, že Komise právně dostatečným způsobem prokázala, že dohody měly dopad na trh, zjevně zkreslil skutkový stav a důkazy hospodářské povahy, které mu skupina KME předložila.

25 Komise nejprve tvrdí, že první důvod kasačního opravného prostředku je neúčinný. Navrhovatelky nerozvinuly argumentaci vůči bodům 60 až 65 napadeného rozsudku, ve kterých měl Tribunál za to, že co se týče rozdílného zacházení s dotčenými podniky nebo závažnosti protiprávního jednání, není nutné konkrétní dopad protiprávního jednání na trh prokazovat. Navrhovatelky napadly pouze doplňující úvahy Tribunálu, ve kterých má v bodě 67 a následujících napadeného rozsudku za to, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala konkrétní dopad kartelové dohody na dotčený trh.

26 Komise uvádí, že první důvod kasačního opravného prostředku je v každém případě nepřípustný, jelikož se týká posouzení skutkových okolností a důkazů.

27 Dále tvrdí, že Tribunál podle jejího názoru přezkoumal důkazy správně.

28 Závěrem uvádí, že Tribunál napadený rozsudek odůvodnil správně, zejména pak jeho bod 72, kterým zamítl argumenty a důkazy předložené navrhovatelkami.

Závěry Soudního dvora

29 Navrhovatelky nepopírají závěry Tribunálu ohledně zařazení protiprávního jednání mezi „velmi závažná protiprávní jednání" ve smyslu pokynů ani rozlišení mezi podniky podle podílů, které držely na dotčeném trhu, za účelem zohlednění konkrétní váhy každého podniku, a tím i skutečného dopadu jeho protiprávního chování na hospodářskou soutěž. Popírají pouze závěry Tribunálu ohledně skutečného dopadu kartelové dohody na trh jakožto skutečnosti zohledněné za účelem stanovení základní částky pokuty.

30 Podle bodu 1 A pokynů musí hodnocení kritéria závažnosti zohledňovat jeho skutečný dopad na trh pouze v případě, že lze tento dopad měřit.

31 Stanovení skutečného dopadu kartelové dohody na trh předpokládá srovnání situace na trhu vyplývající z kartelové dohody se situací, která by vzešla z volné hospodářské soutěže. Vzhledem k rozmanitosti proměnných, které mohou mít dopad na trh, takové srovnání nevyhnutelně vyžaduje uplatnění hypotéz.

32 V bodě 300 odůvodnění sporného rozhodnutí Komise zdůraznila, že nebylo možné stanovit, jak by se v případě neexistence kartelové dohody vyvíjely ceny v období delším než dvanáct let, po které kartelová dohoda trvala. Po vyvrácení argumentů navrhovatelek, předložila nepřímé důkazy, které jí umožnily v bodě 314 odůvodnění

tohoto rozhodnutí dospět k závěru, že protisoutěžní systém měl globální účinky na trh, přestože je není možné přesně kvalifikovat.

33 Ze sporného rozhodnutí tak vyplývá, že Komise v projednávané věci nepovažovala pro účely výpočtu pokuty za možné zohlednit tuto fakultativní skutečnost, kterou je skutečný dopad protiprávního jednání na trh, jelikož jej nebylo možné změřit. Tento závěr nebyl v napadeném rozsudku zpochybněn.

34 Tribunál v bodech 68 a 70 napadeného rozsudku připomněl judikaturu vztahující se k požadavkům na prokázání skutečného dopadu kartelové dohody na trh. V bodech 69 a 71 až 73 tohoto rozsudku kromě toho ověřil, že Komise skutečný dopad kartelové dohody na dotčený trh právně dostačujícím způsobem prokázala. K tomuto přezkumu však přistoupil jen pro úplnost, jak je uvedeno v bodě 66 daného rozsudku, a poté co v bodě 64 tohoto rozsudku správně připomněl, že skutečný dopad kartelových dohod na trh není pro určení úrovně pokut rozhodným kritériem. Z toho vyplývá, že důvod kasačního opravného prostředku žalobkyň směřovaný proti této části úvah Tribunálu je neúčinný.

35 Úvahy Tribunálu vztahující se k odůvodnění sporného rozhodnutí každopádně odpovídají na argument navrhovatelek shrnutý v poslední větě bodu 38 napadeného rozsudku, podle něhož úvaha a závěr, které jsou obsažené ve sporném rozhodnutí a které se týkají konkrétního dopadu kartelové dohody na trh, jsou nesprávné, nepodpořené a rozporné. Tribunál dospěl k závěru, že existují skutečnosti, které umožňují takový dopad prokázat, ovšem nezpochybnil, že jej nelze přesně změřit.

36 Tribunál si tedy neprotiřečil, když na jednu stranu připomněl zásadu, že skutečný dopad protiprávního jednání na trh není rozhodným kritériem pro stanovení výše pokut, a na druhou stranu přezkoumal odůvodnění sporného rozhodnutí vztahující se k existenci takového dopadu.

37 V důsledku toho navrhovatelky, jak vyplývá ze znění jejich prvního důvodu kasačního opravného prostředku, z přezkumu provedeného Tribunálem nesprávně vyvozují, že pro účely výpočtu výchozí částky pokuty, která jim byla uložena, bylo třeba skutečný dopad protiprávního jednání na trh zohlednit. Tento argument je založen na nesprávném předpokladu.

38 Co se týče námitky, že Tribunál zkreslil navrhovatelkami předložené důkazy hospodářské povahy, není tvrzeno, že Tribunál uvedené zprávy o hospodaření vyložil zjevně v rozporu s jejich zněním (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. února 2011, Activision Blizzard Germany v. Komise, C-260/09 P, Sb. rozh. s. I-419, bod 57), ale spíše že se dopustil nesprávného posouzení obsahu těchto zpráv. Navrhovatelky v každém případě přesně neoznačují části těchto zpráv, jejichž jasný a přesný smysl Tribunál popřel. Tento argument je tedy nepřípustný.

39 Z těchto poznatků vyplývá, že první důvod kasačního opravného prostředku je třeba zamítnout.

K druhému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z několika nesprávných právních posouzení při zohledňování obratu

Argumentace účastnic řízení

40 Druhý důvod kasačního opravného prostředku se týká bodů 85 až 94 napadeného rozsudku. Vztahuje se především k jeho bodům 90 až 94, které zní takto:

„90 Žalobkyně v tomto ohledu tvrdí, že výrobci průmyslových trubek nemají vliv na cenu mědi, protože se stanovuje podle [London Metal Exchange], a že o tom, za

jakou cenu se kov nakoupí, rozhodují ti, kdo nakupují průmyslové trubky. Žalobkyně též zdůrazňují, že fluktuace cen kovu nemá žádný dopad na jejich zisk.

91 Je však třeba konstatovat, že neexistuje žádný pádný důvod, proč by obrat na relevantním trhu měl být počítán bez zahrnutí určitých výrobních nákladů. Jak již Komise správně uvedla, ve všech průmyslových odvětvích existují náklady spjaté s konečným výrobkem, na které výrobce nemá vliv, ale které nicméně tvoří podstatnou část celé jeho činnosti, a proto nemohou být při stanovení výchozí částky pokuty z jeho obratu vyloučeny (viz v tomto smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 15. března 2000, Cimenteries CBR a další v. Komise, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491, body 5030 a 5031). Skutečnost, že cena mědi tvoří významnou část konečné ceny průmyslových trubek nebo že riziko fluktuace cen mědi je o dost vyšší než u jiných surovin, nemůže tento závěr vyvrátit.

92 Pokud jde konečně o různé výtky žalobkyň směřující k tomu, že namísto použití kritéria obratu na relevantním trhu by bylo s ohledem na odrazující účel pokut a na zásadu rovného zacházení vhodnější stanovit jejich výši podle ziskovosti dotčeného odvětví nebo podle související přidané hodnoty, je třeba konstatovat, že tyto výtky nejsou relevantní. V tomto ohledu je nutno nejprve konstatovat, že závažnost protiprávního jednání se určuje pomocí celé řady faktorů, v jejichž případě má Komise prostor pro uvážení (rozsudek Tribunálu ze dne 12. prosince 2007, BASF v. Komise, T-101/05 a T-111/05, Sb. rozh. s. II-4949, bod 65), aniž by byl v tomto ohledu stanoven závazný nebo taxativní výčet kritérií, jež musí být nutně zohledněna ([výše uvedený] rozsudek Dalmine v. Komise, bod 64 výše, bod 129), a rozhodnutí o tom, jaké faktory a číselné údaje budou zohledněny, aby byla nastolena taková politika, která zajistí dodržování zákazů obsažených

v článku 81 ES, nenáleží soudci Společenství, nýbrž Komisi v rámci jejího prostoru pro uvážení a v souladu s mezemi, jež vyplývají ze zásady rovného zacházení a z nařízení č. 17.

93 Dále je nesporné, že obrat podniku nebo obrat na trhu je coby faktor pro hodnocení závažnosti protiprávního jednání nutně neurčitý a nedokonalý. Tento faktor nečiní rozdíl mezi odvětvími s vysokou přidanou hodnotou a odvětvími s nízkou přidanou hodnotou ani mezi ziskovými podniky a podniky, jejichž ziskovost je nižší. I přes svůj přibližný charakter je však v současnosti obrat považován jak zákonodárcem Společenství, tak Komisí a Soudním dvorem za vhodné kritérium v oblasti práva hospodářské soutěže k posouzení velikosti a hospodářské síly dotyčných podniků [zejména viz [výše uvedený] rozsudek Musique Diffusion française a další v. Komise, bod 64 výše, bod 121; čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, bod 10 odůvodnění a články 14 a 15 nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků (Úř. věst. L 24, s. 1; Zvl. vyd. 08/03, s. 40)].

94 S ohledem na výše uvedené je tedy nutno učinit závěr, že Komise pro účely určení velikosti dotčeného trhu právem zohlednila cenu mědi."

41 Navrhovatelky jsou toho názoru, že Tribunál porušil právo Společenství a napadený rozsudek odůvodnil neodpovídajícím způsobem, když schválil odkaz, který Komise učinila s cílem posoudit velikost trhu dotčeného protiprávním jednáním za účelem určení závažnosti pokuty, na tržní hodnotu, která nesprávně zahrnovala příjmy z prodejů uskutečněných na předcházejícím trhu jiném, než je trh dotčený „kartelem", ačkoliv účastníci kartelové dohody nebyli na tomto předcházejícím trhu vertikálně integrováni.

42 Navrhovatelky uvádějí, že průmysl zpracování mědi má specifické vlastnosti. Zejména platí, že zákazník určuje okamžik nákupu kovu na London Metal Exchange, a tudíž jeho cenu. I když výrobce trubek fakturuje tuto cenu zákazníkovi společně s marží za zpracování, zohlednit tuto cenu pro výpočet obratu podniku by znamenalo nepřihlédnout k hospodářské realitě trhu, která se vyznačuje zejména významným podílem suroviny na ceně výrobku a velmi významným kolísáním ceny této suroviny. Tyto skutečnosti byly Tribunálem zjištěny.

43 Tribunál se podle navrhovatelek dopustil nesprávného právního posouzení, když neměl za to, že Komise měla zohlednit jeho judikaturu a rozhodovací praxi Komise, podle kterých platí, že Komise je při výpočtu výchozí částky pokuty nebo uplatňování horní hranice 10 % obratu povinna zohlednit charakteristiky dotyčného trhu.

44 Navrhovatelky kromě toho tvrdí, že jelikož je Tribunál neodlišil od ostatních podniků, jejichž obrat není tolik ovlivněn cenou suroviny, dopustil se porušení zásady zákazu diskriminace, která ukládá zacházet s různými situacemi odlišně.

45 Závěrem navrhovatelky zpochybňují judikaturu, o kterou se Tribunál opíral, založenou na prostoru Komise pro uvážení. Domnívají se, že Tribunál nepřezkoumal, zda byla kritéria použitá Komisí za účelem stanovení závažnosti kartelu relevantní a odpovídající.

46 Komise tvrdí, že v rozsahu, v němž navrhovatelky vyzývají Soudní dvůr, aby otázku jedinečnosti odvětví průmyslových trubek posoudil jinak než Tribunál, je tento důvod kasačního opravného prostředku nepřípustný. Zpochybňuje rovněž skutečnosti

popsané skupinou KME, a sice že výrobci trubek při nákupu mědi často jednají jako zástupci zákazníka, a popírá, že Tribunál v této souvislosti vyjádřil své stanovisko.

47 Tribunál v každém případě v bodě 91 napadeného rozsudku právem uvedl, že ve všech průmyslových odvětvích existují náklady spjaté s konečným výrobkem, na které výrobce nemá vliv, ale které nicméně tvoří podstatnou část celé jeho činnosti, a proto nemohou být při stanovení výchozí částky pokuty z jeho obratu vyloučeny.

48 Stejně tak měl Tribunál v bodě 93 napadeného rozsudku správně za to, že i přes svůj přibližný charakter je však v současnosti obrat považován jak zákonodárcem Společenství, tak Komisí a Soudním dvorem za vhodné kritérium v oblasti práva hospodářské soutěže k posouzení velikosti a hospodářské síly dotyčných podniků.

Závěry Soudního dvora

49 Z ustálené judikatury vyplývá, že za účelem posouzení závažnosti protiprávního jednání je třeba zohlednit značný počet prvků, jejichž povaha a význam se různí v závislosti na druhu protiprávního jednání a konkrétních okolnostech dotyčného jednání. Mezi tyto posuzované skutečnosti mohou být případně zahrnuty objem a hodnota zboží, které je předmětem protiprávního jednání, stejně jako velikost a hospodářská síla podniku, a tím i vliv, jaký mohl vykonávat na trh (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Musique Diffusion française a další v. Komise, bod 120).

50 Ačkoliv Soudní dvůr na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že při stanovení výše pokuty je možné zohlednit jak celkový obrat podniku, který vypovídá o jeho velikosti a hospodářské síle, tak část tohoto obratu, jež pochází ze zboží, které je předmětem protiprávního jednání, a jež tedy může poskytovat ukazatel rozsahu protiprávního jednání, uznal nicméně, že celkový obrat podniku je pouze přibližným a nedokonalým údajem o velikosti tohoto podniku (rozsudky Musique Diffusion française a další v. Komise, uvedený výše, bod 121; ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise, C-185/95 P, Recueil, s. I-8417, bod 139; ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 243; ze dne 18. května 2006, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, C-397/03 P, Sb. rozh. s. I-4429, bod 100, jakož i ze dne 19. března 2009, Archer Daniels Midland v. Komise, C-510/06 P, Sb. rozh. s. I-1843, bod 74).

51 Soudní dvůr kromě toho několikrát zdůraznil, že ani jednomu z těchto číselných údajů nelze přikládat přílišný význam ve srovnání s jinými faktory posouzení závažnosti protiprávního jednání (výše uvedené rozsudky Musique Diffusion française a další v. Komise, bod 121; Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 243; ze dne 18. května 2006, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 100, jakož i ze dne 19. března 2009, Archer Daniels Midland v. Komise, bod 74).

52 Tribunál se tedy nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 93 napadeného rozsudku připomněl, že obrat, ač neurčitý a nedokonalý, zůstává vhodným kritériem k posouzení velikosti a hospodářské síly dotyčných podniků.

53 Tribunál se rovněž nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 91 napadeného rozsudku rozhodl, že neexistuje žádný platný důvod, proč by obrat na relevantním trhu měl být počítán bez zahrnutí určitých výrobních nákladů. Jak uvedla generální advokátka v bodě 141 svého stanoviska, nezohlednit hrubý obrat v některých případech, ale v jiných ano, by vyžadovalo určení prahové hodnoty ve formě poměru

mezi čistým a hrubým obratem, kterou by bylo obtížné používat a která by vedla k nekonečným a neřešitelným sporům, včetně námitek diskriminace.

54 Závěrem Tribunál napadený rozsudek odůvodnil odpovídajícím způsobem a provedl přezkum, který mu přísluší. Jelikož navrhovatelky napadaly použití obratu pro účely posouzení velikosti dotčeného trhu, Tribunál tedy v bodě 88 napadeného rozsudku zamítl tvrzení Komise, že výchozí částka pokuty uložená navrhovatelkám by nemusela být nutně nižší než 35 milionů eur, kdyby od obratu na trhu byla odečtena cena mědi. Dále Tribunál v bodech 90 a 91 napadeného rozsudku přezkoumal, zda bylo nesprávné, že Komise při hodnocení velikosti trhu zohlednila cenu mědi.

55 Z těchto úvah vyplývá, že Tribunál v napadeném rozsudku provedl přezkum, který mu příslušel, odpověděl na žalobní důvod navrhovatelek a nedopustil se nesprávného právního posouzení, když v bodě 94 napadeného rozsudku dospěl k závěru, že pro účely stanovení velikosti dotčeného trhu Komise zohlednila cenu mědi oprávněně.

56 Pokud jde o kritiku Tribunálu, že nepřezkoumal, zda kritéria použitá Komisí za účelem prokázání závažnosti kartelu byla relevantní a vhodná, je třeba připomenout, že v žalobě proti rozhodnutí v oblasti hospodářské soutěže náleží žalobci, aby v tomto směru vznesl žalobní důvody, a nikoliv Tribunálu, aby bez návrhu přezkoumal poměrnou váhu skutečností zohledněných Komisí za účelem stanovení výše pokuty.

57 Druhý důvod kasačního opravného prostředku je tedy neopodstatněný.

Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z několika nesprávných právních posouzení vztahujících se ke zohlednění doby trvání protiprávního jednání

Argumentace účastnic řízení

58 Navrhovatelky uvádí, že jejich třetí důvod kasačního opravného prostředku se vztahuje k bodům 100 až 105 napadeného rozsudku. Tvrdí, že Tribunál porušil právo Společenství a zmatečně, nelogicky a nedostatečně tento rozsudek odůvodnil, když potvrdil část sporného rozhodnutí, v němž Komise nesprávně použila pokyny a porušila zásady proporcionality a rovného zacházení tím, že uložila maximální procentní zvýšení výchozí částky pokuty z důvodu doby trvání protiprávního jednání.

59 Navrhovatelky jsou toho názoru, že z bodu 1 B pokynů vyplývá, že účelem zvýšení pokuty z důvodu doby trvání protiprávního jednání je „uložení účinné sankce za omezení hospodářské soutěže, které dlouhodobě poškozovalo spotřebitele". Z judikatury rovněž vyplývá, že mezi dobou trvání protiprávního jednání a jeho škodlivými účinky musí existovat vazba. Tribunál však neověřil, zda Komise při posouzení závažnosti přiznala správný význam skutečnosti, že se intenzita a účinnost kartelové dohody měnily v čase. Tribunál měl tedy v bodě 104 napadeného rozsudku nesprávně za to, že zvýšení výchozí částky pokuty o 125 % není zjevně nepřiměřené.

60 Komise uvádí, že Soudní dvůr není příslušný k tomu, aby svým posouzením výše pokuty nahradil posouzení Tribunálu. Tento důvod kasačního opravného prostředku je tedy nepřípustný.

61 Tribunál každopádně poskytl jasné a logické vysvětlení svého posouzení, ve kterém se vyjádřil ke všem právním argumentům uplatňovaným skupinou KME.

Závěry Soudního dvora

62 Navrhovatelky ve svém třetím důvodu kasačního opravného prostředku zpochybňují zásadu zvýšení pokuty za účelem zohlednění doby trvání protiprávního jednání i výsledek uplatnění této zásady v rozsahu, v němž se jich týká, a sice zvýšení výchozí částky pokuty uložené za protiprávní jednání, která je stanovena ve výši 35 milionů eur, o 125 % za účelem zohlednění doby trvání tohoto jednání v délce 12 let a 10 měsíců, přičemž každý rok účasti odpovídá 10 % zvýšení. Základní částka pokuty tak byla navýšena na 56,88 milionů eur.

63 Jak uvedla generální advokátka v bodě 162 svého stanoviska, kritika výsledku navýšení je nicméně založena na nesprávném předpokladu, že procentní nárůst byl 125 %, zatímco uvedený nárůst byl pouze 62,51 % (56,88/35 = 1,6251).

64 Pokud jde o zásadu zvýšení pokuty za účelem zohlednění doby trvání protiprávního jednání, není nutné skutečně prokázat přímý vztah mezi touto dobou trvání a větší újmou, která narušila uskutečnění cílů Společenství sledovaných pravidly hospodářské soutěže.

65 Pro účely uplatnění čl. 81 odst. 1 ES je zbytečné zohledňovat konkrétní důsledky dohody, pokud je jejím cílem vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. července 1966, Consten a Grundig v. Komise,

56/64 a 58/64, Recueil, s. 429). To platí zejména v případě dohod obsahujících zjevná omezení hospodářské soutěže, jakými jsou stanovení cen a rozdělení trhů, jak je tomu v projednávaném případě. Pokud kartelová dohoda fixuje stav trhu k okamžiku jejího uzavření, její dlouhá doba trvání pak může snížit pružnost tržních struktur, čímž se sníží motivace účastníků kartelové dohody k inovacím a vývoji. Čím delší bude sama doba trvání kartelové dohody, tím obtížnější a delší bude návrat ke stavu volné hospodářské soutěže.

66 I když se intenzita a účinnost kartelu v čase mění, nic to nemění na tom, že uvedený kartel nepřestává existovat, a dále tak snižuje pružnost tržních struktur.

67 V případě, že by k provedení dohody vůbec nedošlo, je třeba připomenout, že bod 3 pokynů stanoví, že faktické neprovádění dohod nebo protiprávních jednání může představovat polehčující okolnost vedoucí ke snížení základní částky pokuty. Nejeví se však, že by o takový případ šlo v projednávané věci vzhledem k tomu, že navrhovatelky provádění kartelové dohody v rozsahu, v němž se jich týká, nezpochybnily, nýbrž pouze namítaly nezohlednění různé intenzity tohoto provádění a skutečného a objektivního dopadu kartelové dohody na spotřebitele.

68 Kromě toho stanovit skutečnou újmu způsobenou spotřebitelům může být obtížné s ohledem na množství proměnných, které ovlivňují zejména tvorbu ceny vyrobeného produktu.

69 Doba trvání protiprávního jednání je v každém případě zákonodárcem uvedena jako skutečnost, která se jako taková musí při stanovování pokut zohlednit.

70 S ohledem na tyto skutečnosti Tribunál v bodě 105 napadeného rozsudku oprávněně zamítl žalobní důvod týkající se zvýšení částky pokuty z důvodu doby trvání kartelové dohody jako neopodstatněný.

71 Ze všech uvedených skutečností vyplývá, že třetí důvod kasačního opravného prostředku je neopodstatněný.

Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z několika nesprávných právních posouzení vztahujících se k nezohlednění spolupráce navrhovatelek

Argumentace účastnic řízení

72 Navrhovatelky uvádí, že jejich čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku se vztahuje k bodům 123 až 134 napadeného rozsudku. Tvrdí, že Tribunál porušil právo Společenství, když potvrdil část sporného rozhodnutí, v níž jim Komise odmítla přiznat snížení pokuty z důvodu jejich spolupráce nad rámec působnosti sdělení o spolupráci, čímž porušila bod 3 šestou odrážku pokynů, jakož i zásady ekvity a rovného zacházení.

73 Navrhovatelky jsou toho názoru, že jim mělo být přiznáno snížení pokuty nebo částečná ochrana před pokutou z důvodu, že na rozdíl od skupiny Outokumpu, která předložila pouze jednu informaci vztahující se k celkové době trvání kartelu, ony předložily důkaz o době trvání protiprávního jednání.

74 Komise tvrdí, že v rozsahu, v němž skupina KME vyzývá Soudní dvůr, aby svým posouzením nahradil posouzení Tribunálu, je důvod kasačního opravného prostředku nepřípustný.

75 Tento důvod kasačního opravného prostředku je navíc neopodstatněný. Komise tvrdí, že Tribunál v odpovědi na všechny právní argumenty předložené skupinou KME podal jasné a logické vysvětlení jeho posouzení případů, v nichž bylo možné částečnou ochranu před pokutami přiznat.

76 Co se týče poskytnutí snížení pokuty skupině Outokumpu, Komise uvádí, že jí informace poskytnutá touto skupinou umožnila vyšetřovat a hledat důkazy. Navrhovatelky tento úkol usnadnily tím, že předložily důkazy o více než šestnáct měsíců později než Outokumpu, ovšem nic víc. Na rozdíl od toho, co navrhovatelky uvádí v jejich kasačním opravném prostředku, ani částečnou ochranu v souladu s oznámením Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů jim nebylo možné přiznat, jelikož se taková ochrana vztahuje na důkazy o „skutečnostech, které Komise předtím neznala", což nebyl případ celkové doby trvání kartelu.

77 Komise závěrem zdůrazňuje, že udělení částečné ochrany za předpokladu uvedeného navrhovatelkami by bylo v rozporu s bodem D sdělení o spolupráci, který již stanoví snížení pokuty, jestliže podnik poskytne Komisi informace, dokumenty nebo jiné důkazy, které přispívají k prokázání existence protiprávního jednání.

Závěry Soudního dvora

78 Je třeba připomenout, že podle sdělení o spolupráci má nárok na neuložení pokuty nebo na významné snížení její výše pouze podnik, který jako první poskytne určující důkazy o existenci kartelové dohody.

79 V bodech 144 a 145 napadeného rozsudku Tribunál přezkoumal okolnosti spolupráce navrhovatelek a skupiny Outokumpu. Jedná se však o vyjádření a posouzení skutkového stavu, které nepřísluší Soudnímu dvoru přezkoumávat v rámci kasačního opravného prostředku.

80 S ohledem na konstatování, že ke spolupráci navrhovatelek došlo až po spolupráci skupiny Outokumpu, Tribunál kromě toho správně dospěl v bodě 147 napadeného rozsudku k závěru, že se navrhovatelky nenacházely ve srovnatelné situaci jako skupina Outokumpu, a nebyly tedy diskriminovány.

81 V poslední řadě navrhovatelky neuvádí, v čem se Tribunál v úvahách uvedených v bodech 130 a 131 napadeného rozsudku dopustil nesprávného právního posouzení, a zejména pak nevysvětlují, v čem by předložení důkazů o skutečnostech, které Komise již znala, více odůvodňovalo snížení pokuty z důvodu polehčujících okolností než dřívější předložení pro Komisi nové informace. Z toho vyplývá, že tento argument je nepřípustný, neboť je příliš nepřesný.

82 Ze všech uvedených skutečností vyplývá, že čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku je zčásti nepřípustný a zčásti neopodstatněný.

K pátému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení práva na účinnou soudní ochranu

Argumentace účastnic řízení

83 Navrhovatelky tvrdí, že Tribunál porušil právo Společenství a jejich základní právo na účinný a neomezený soudní přezkum tím, že důkladně a pečlivě nepřezkoumal jejich argumenty a v nepřiměřeném a neodůvodněném rozsahu věc přenechal posuzovací pravomoci Komise.

84 Vysvětlují, že doktrína „prostoru pro uvážení" a doktrína „soudem přenechaného rozhodování (soudní deference)" by se již neměly v současné době uplatňovat, jelikož právo Společenství se nyní vyznačuje vysokými pokutami, které Komise ukládá, což je vývoj často označovaný jako *de facto* „kriminalizace" unijního práva hospodářské soutěže.

85 Přímá použitelnost výjimky stanovené v čl. 81 odst. 3 ES, která byla zavedena nařízením č. 1/2003 jakožto náhrada dřívějšího režimu povolování, kromě toho z podstaty věci vylučuje jakýkoliv prostor Komise pro uvážení při uplatňování soutěžních pravidel, a stanoví tak velmi omezenou míru, v níž soudy, které kontrolují uplatňování těchto pravidel Komisí v konkrétních případech, mohou přenechat rozhodování.

86 Navrhovatelky mimoto tvrdí, že prostor Komise pro uvážení by neměla odůvodňovat údajná větší kompetence Komise k hodnocení složitých skutkových okolností nebo hospodářských otázek. V tomto ohledu poukazují na to, že Soudní dvůr i Tribunál úspěšně provedly zvláště rozsáhlé soudní přezkumy složitých případů.

87 Stejně tak s ohledem na pravomoc přezkumu v plné jurisdikci, kterou Tribunálu svěřuje článek 229 ES a článek 31 nařízení č. 1/2003, by Tribunál neměl přiznat Komisi žádný prostor pro uvážení nejen vhodné a přiměřené povahy výše pokuty, ale rovněž pracovní metody Komise při výpočtech. Podle navrhovatelek Tribunál musí přezkoumat způsob, jakým Komise v každém konkrétním případě posoudila závažnost a dobu trvání protiprávního jednání, a může tak nahradit jeho vlastním posouzením posouzení Komise tím, že pokutu zruší, sníží nebo zvýší.

88 Navrhovatelky rovněž připomínají, že z hlediska Evropského soudu pro lidská práva uplatňování správního práva prostřednictvím správních rozhodnutí a pokut samo o sobě neporušuje čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“). Uvedené uplatňování se však musí řídit dostatečně silnými procesními zárukami a musí podléhat režimu účinné soudní kontroly, který pro účely kontroly správních rozhodnutí zahrnuje pravomoc přezkumu v plné jurisdikci. Právo na „účinné prostředky nápravy před soudem“ bylo rovněž vloženo do článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

89 Komise nejprve tvrdí, že pátý důvod kasačního opravného prostředku je příliš obecný a nepřesný na to, aby mohl být Soudním dvorem přezkoumán. Dále uvádí, že skupina KME nezpochybňuje základní strukturu soudního přezkumu rozhodnutí Komise a neposkytuje žádnou informaci, která by vysvětlovala, jak odkazy Tribunálu na prostor Komise pro uvážení prokazují, že odpovídajícím způsobem nepřezkoumal legalitu sporného rozhodnutí ve světle druhého až čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku uplatněných skupinou KME před Tribunálem.

90 Komise je závěrem toho názoru, že skupina KME pouze učinila narážku na „trestní obvinění“ a na čl. 6 odst. 1 EÚLP, ovšem nerozebírá důsledky, které je třeba z toho vyvodit.

Závěry Soudního dvora

91 Svým pátým důvodem kasačního opravného prostředku navrhovatelky zpochybňují současně způsob, jakým Tribunál deklaroval povinnost zohlednit široký prostor Komise pro uvážení, a způsob, jakým sporné rozhodnutí skutečně přezkoumal. Navrhovatelky se odvolávají na článek 6 EÚLP, jakož i na Listinu, aniž však přesně uvádějí, zda v tomto ohledu zpochybňují zásady soudního přezkumu nebo způsob, jakým Tribunál tento přezkum v projednávané věci provedl.

92 Zásada účinné soudní ochrany představuje obecnou zásadu unijního práva, která je v současnosti vyjádřena v článku 47 Listiny (viz rozsudek ze dne 22. prosince 2010, DEB, C-279/09, Sb. rozh. s. I-13849, body 30 a 31; usnesení ze dne 1. března 2011, Chartry, C-457/09, Sb. rozh. s. I-819, bod 25, jakož i rozsudek ze dne 28. července 2011, Samba Diouf, C-69/10, Sb. rozh. s. I-7151, bod 49).

93 Soudní přezkum rozhodnutí orgánů byl upraven zakládajícími smlouvami. Pokud jde o sankce stanovené nařízeními, byl vedle přezkumu legality, který je v současnosti zakotven v článku 263 SFEU, zamýšlen přezkum v plné jurisdikci.

94 Pokud jde o přezkum legality, Soudní dvůr rozhodl, že ačkoliv Komise má v oblastech, ve kterých se provádí komplexní hospodářské posouzení, určitý prostor pro uvážení, neznamená to, že unijní soud nesmí výklad hospodářských údajů provedený Komisí přezkoumávat. Unijní soud totiž musí zejména ověřit nejen věcnou správnost dovolávaných důkazních materiálů, jejich věrohodnost a soudržnost, ale musí rovněž přezkoumat, zda tyto skutečnosti představují veškeré relevantní údaje, jež musí být při posuzování komplexní situace vzaty v úvahu, a zda lze o ně opřít závěry, které z nich byly vyvozeny (viz rozsudky ze dne 15. února 2005, Komise v. Tetra Laval, C-12/03

P, Sb. rozh. s. I-987, bod 39, jakož i ze dne 22. listopadu 2007, Španělsko v. Lenzing, C-525/04 P, Sb. rozh. s. I-9947, body 56 a 57).

95 Co se týče sankcí za porušení práva hospodářské soutěže, článek 15 odst. 2 druhý pododstavec nařízení č. 17 stanoví, že pro určení výše pokuty je třeba zohlednit kromě závažnosti protiprávního jednání i jeho dobu trvání.

96 Soudní dvůr rozhodl, že pro stanovení výše pokut je třeba zohlednit dobu trvání protiprávních jednání a všechny skutečnosti, které mohou ovlivnit posouzení jejich závažnosti, jako je jednání každého z podniků, jejich role při zavádění jednání ve vzájemné shodě, zisk, který mohou z těchto jednání mít, jejich velikost a hodnota dotyčného zboží, jakož i nebezpečí, které představují protiprávní jednání tohoto druhu pro Evropské společenství (výše uvedené rozsudky Musique Diffusion française a další v. Komise, bod 129; Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 242, jakož i rozsudek ze dne 3. září 2009, Prym a Prym Consumer v. Komise, C-534/07 P, Sb. rozh. s. I-7415, bod 96).

97 Soudní dvůr rovněž uvedl, že musí být zohledněny objektivní skutečnosti, jako je obsah a doba trvání protisoutěžních jednání, jejich počet a intenzita, rozsah dotčeného trhu a zhoršení hospodářského veřejného pořádku. Analýza musí rovněž zohlednit relativní význam a podíl odpovědných podniků na trhu, jakož i případné opakování protiprávního jednání (rozsudek ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 91).

98 Uvedený vysoký počet zohledňovaných faktorů Komisi ukládá důkladný přezkum okolností protiprávního jednání.

99 Komise v zájmu transparentnosti přijala pokyny, ve kterých uvádí, z jakého důvodu zohlední určité okolnosti protiprávního jednání a důsledky, které z těchto okolností mohou vyplývat pro výši pokuty.

100 Pokyny, o nichž Soudní dvůr rozhodl, že stanoví orientační pravidlo chování, podle něhož má být v praxi postupováno a od něhož se správní orgán může v konkrétním případě odchýlit pouze tehdy, uvede-li důvody, které jsou slučitelné se zásadou rovného zacházení (výše uvedený rozsudek ze dne 18. května 2006, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 91), pouze popisují metodu přezkumu protiprávního jednání, podle níž Komise postupuje a kritéria, která je za účelem stanovení výše pokuty povinna zohlednit.

101 Je třeba připomenout povinnost odůvodnění aktů Společenství. Tato povinnost je v projednávané věci zvláště důležitá. Komisi přísluší své rozhodnutí odůvodnit, zejména pak vysvětlit poměrné vážení a posouzení zohledněných skutečností (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Prym a Prym Consumer v. Komise, bod 87). Existenci odůvodnění ověřuje soud bez návrhu.

102 Unijní soud má kromě toho provést přezkum legality, který mu přísluší na základě informací, které navrhovatelka předložila na podporu uplatněných důvodů kasačního opravného prostředku. Při provádění tohoto přezkumu se soud nemůže opírat o prostor Komise pro uvážení, pokud jde o volbu zohledněných skutečností při uplatňování kritérií uvedených v pokynech, ani pokud jde o posouzení těchto skutečností, a z tohoto důvodu upustit od důkladného přezkumu právního i skutkového stavu.

103 Přezkum legality je doplněn pravomocí přezkumu v plné jurisdikci, která byla unijnímu soudu přiznána článkem 17 nařízení č. 17. a kterou nyní přiznává článek 31 nařízení č. 1/2003 v souladu s článkem 261 SFEU. V rámci této pravomoci soud může, nad rámec pouhého přezkumu legality sankce, nahradit posouzení Komise svým posouzením, a uložené pokuty nebo penále tedy zrušit, snížit nebo zvýšit (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Recueil, s. I-8375, bod 692).

104 Je však třeba zdůraznit, že výkon pravomoci přezkumu v plné jurisdikci není rovnocenný přezkumu z úřední povinnosti, a připomenout, že řízení před unijními soudy má spornou povahu. S výjimkou důvodů veřejného pořádku, které je soud povinen uplatnit i bez návrhu, jako je nedostatek odůvodnění napadeného rozhodnutí, náleží navrhovateli, aby vznesl důvody proti tomuto rozhodnutí a na podporu těchto důvodů předložil důkazy.

105 Tento procesní požadavek není v rozporu s pravidlem, které stanoví, že jedná-li se o porušení pravidel hospodářské soutěže, je věcí Komise, aby předložila důkazy o zjištěných protiprávních jednáních a předložila vhodné důkazy, které právně dostačujícím způsobem prokazují existenci skutečností zakládajících protiprávních jednání. Po navrhovateli se v rámci soudního řízení požaduje, aby určil zpochybňované části napadeného rozhodnutí, zformuloval v tomto ohledu výtky a přeložil důkazy, které mohou sestávat ze spolehlivých indicií, jejichž cílem je prokázat, že jeho výtky jsou opodstatněné.

106 Přezkum stanovený Smlouvami tedy předpokládá, že unijní soud provede přezkum právního i skutkového stavu a má pravomoc posoudit důkazy, zrušit napadené rozhodnutí a změnit výši pokut. Přezkum legality stanovený v článku 263 SFEU doplněný pravomocí přezkumu v plné jurisdikci ohledně výše pokuty, která je stanovena

v článku 31 nařízení č. 1/2003, tedy zjevně není v rozporu s požadavky zásady účinné soudní ochrany obsažené v článku 47 Listiny.

107 Z toho vyplývá, že pátý důvod kasačního opravného prostředku je v rozsahu, v němž se týká pravidel soudního přezkumu s ohledem na zásadu účinné soudní ochrany, neopodstatněný.

108 V rozsahu, v němž se projednávaný důvod kasačního opravného prostředku týká způsobu, kterým Tribunál provedl přezkum sporného rozhodnutí, se pátý důvod shoduje s druhým až čtvrtým důvodem kasačního opravného prostředku, a byl tedy již předmětem přezkumu Soudním dvorem.

109 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že ačkoliv Tribunál v napadeném rozsudku, konkrétně v bodech 35 až 37, 92, 103, 115, 118, 129 a 141 opakovaně odkázal na „posuzovací pravomoc“, „značný prostor pro uvážení“ nebo na „široký prostor pro uvážení“ Komise, tyto odkazy mu nezabránily v úplném a celkovém přezkumu právního i skutkového stavu, k jehož provedení je povinen.

110 Ze všech výše uvedených skutečností vyplývá, že pátý důvod kasačního opravného prostředku je neopodstatněný.

111 Žádnému z důvodů uplatňovaných skupinou KME na podporu jejího kasačního opravného prostředku tudíž nelze vyhovět, a proto je třeba tento opravný prostředek zamítnout.

K nákladům řízení

112 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě článku 118 tohoto řádu, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a skupina KME neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

2) Společnostem KME Germany AG, KME France SAS a KME Italy SpA se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.